

Stern Taulats a Roura Capellera proti Španělsku, rozsudek ze dne 13. 3. 2018 - Hranice svobody politického projevu - k definici nezbytný v demokratické společnosti

Stěžovatel: Stern Taulats a Roura Capellera

Žalovaný stát: Španělsko

Číslo stížnosti: 51168/15 a 51186/15

Datum: 13.03.2018

Článek Úmluvy: čl. 10

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: hate speech, kritika a difamace, občanský projev ve veřejném zájmu, ochrana pověsti jiných, soukromý život, svoboda projevu/sdělovací prostředky

Český právní řád: Čl. 10, čl. 17 Listiny základních práv a svobod

Významnost: 2

Hranice svobody politického projevu - k definici nezbytný v demokratické společnosti

Autorský komentář:

Rozsudek Stern Taulats a Roura Capellera vyšel krátce po jiném sledovaném rozsudku, který se týkal zneuctění pomníku neznámého vojína [ve věci Sinkova proti Ukrajině, rozsudek ze dne 27. 2. 2018, č. 39496/11, Evropský soud pro lidská práva (ESLP) potvrdil, že odsouzením uměleckého protestu na válečném pamětníku, který byl natočený a zveřejněný, nedošlo k porušení čl. 10 Úmluvy]. Oba případy pojí linka vyšetřování a zjišťování motivů, které vedly stěžovatele ke kritickému projevu, jakož i celkový kontext jednání. Zatím co však ve věci Sinkova ESLP potvrdil rozhodnutí vnitrostátních orgánů, v Stern Taulats a Roura Capellera poukázal zejména na problém kompatibility trestních sankcí s politickým projevem, který neměl motiv pobízet k násilí.

Jedná se o další rozhodnutí z řady rozsáhlé judikatury ESLP k otázce ochrany politického projevu, které ESLP přisuzuje obzvláště velký význam. Ač samotný pojem politický projev prozatím ESLP přesně nedefinoval, z jeho judikatury je zřejmé, že podléhá nejvyšší možné míře ochrany a nejrestriktivnějšímu výkladu případných omezení podle odst. 2 čl. 10 Úmluvy.

V projednávané věci je nejdůležitější odlišení, že v případě spálení portrétu hlavy státu se jednalo pořád o politický projev proti veřejnému činiteli, nikoliv o osobní kritiku. ESLP sám rozeznal, že podobná jednání se využívají stále častěji, aby přilákala média a rozšířila kritické politické názory. Nicméně, 1) nejde o nenávistný projev ani tento projev nepobízí k dalšímu násilí, 2) podněcování

násilí nebo nenávisti nebylo cílem stěžovatelů 3) trestní sankce, navíc v podobě odnětí svobody, není přiměřená.

V českém kontextu stojí za zmínku, že rozsudek dále upřesňuje tři skupiny faktorů, které ESLP uplatňuje ve své judikatuře při difamačních sporech (kategorizace výroků na skutková tvrzení a hodnotové soudy, kdo výrok pronesl a koho se týkal, a přisnost a povaha uložené sankce), na rozdíl od desetibodového testu, který Ústavní soud dovodil v nálezu ze dne 11. 11. 2005, sp. zn. I. ÚS 453/03.1)

SKUTKOVÝ STAV

(1-15) Stěžovatelé, Enric Stern Taulats a Jaume Roura Capellera, oba španělští občané, byli rozsudkem ze dne 9. 7. 2008 u Audiencia Nacional odsouzení z trestného činu urážky koruny na základě ustanovení § 490 odst. 3 trestního zákoníku. Odsuzující rozsudek prokázal, že dne 13. 9. 2007, kolem 20.00 hod., při příležitosti institucionální návštěvy jeho veličenstva v Gironě, stěžovatelé zapálili fotografii královského páru, kterou umístili vzhůru nohama na veřejném náměstí, kde se konalo shromáždění. Podpálení předcházelo skandování motta „300 let Burbonu, 100 let boje proti španělské okupaci“. Stěžovatelé si zakryli tváře tak, aby nemohli být identifikováni, obrovskou fotografií královského páru umístili do středu náměstí, Enric Stern na fotografii vylil zápalnou látku a Jaume Rouralt ji zapálil. Podle vnitrostátních soudů stěžovatelé jasně zamýšleli ponížit Jeho Veličenstva v průběhu demonstrace, v rámci které byla Bourbonská dynastie prezentována jako okupační síla Katalánské autonomní komunity. Vnitrostátní soud zdůraznil, že projev nesouhlasu a odmítnutí monarchie nevyžaduje takovéto ponížení Jeho Veličenstev. Stěžovatelé byli odsouzení na 15 měsíců vazby, která byla, s ohledem na jejich minulost (jednalo se první potrestání) změněna na pokutu 2 700 eur pro každého. Rozsudek byl dne 5. 12. 2008 potvrzený trestním kolegiem Audiencia Nacional. Ten zdůraznil, že § 490 TZ ochraňuje krále pouze, pokud jde o výkon jeho ústavní funkce. Nezákonné útoky na královu čest mimo výkonu jeho pravomocí a funkce jsou podřízeny článkům 208 a násl. TZ (urážka občana). Podle Audiencia Nacional stěžovatelé jednali nad rámec svobody projevu. Stěžovatelé se obrátili na Ústavní soud s tvrzením, že došlo k porušení jejich ústavního práva na svobodu projevu. Španělský ústavní soud nicméně rozsudkem ze dne 22. 7. 2015 uzavřel, že na jednání stěžovatelů článek o ochraně a svobodě projevu a názorů nedopadá.

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

1. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 10 Odst. 1 ÚMLUVY
2. Stěžovatelé tvrdili, že vnitrostátní odsuzující rozsudek představoval neodůvodněný zásah do jejich svobody projevu. Odkazovali na čl. 10 Úmluvy, který stanoví:

„1. Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice. Tento článek nebrání státům, aby vyžadovaly udělování povolení rozhlasovým, televizním nebo filmovým společností.

2. Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti a odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, ochrany pořádku a předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.“

3. K přijatelnosti

4. Vláda se domnívá, že stížnosti by měly být prohlášeny za nepřijatelné ve smyslu čl. 17 Úmluvy (zákaz zneužití práva) z důvodu, že se týkají projevu podněcujícího k násilí a nenávisti, nebo

alternativně, že odsouzení stěžovatelů bude posouzeno jako přiměřené a nezbytné v demokratické společnosti.

5. Podle stěžovatelů neexistuje žádný důvod k závěru, že došlo k podněcování k nenávisti, a odkazují na svá tvrzení ohledně čl. 10.

(...)

24. Vzhledem k tomu, že tato stížnost není zjevně nepřijatelná ve smyslu čl. 35 odst. 3 Úmluvy, a že se nejedná o žádný jiný důvod nepřijatelnosti, shledal Soud předmětnou stížnost přijatelnou.
25. Ve věci samé
26. Soud konstatuje, že mezi stranami není pochyb o tom, že napadené odsouzení představovalo zásah do práva stěžovatelů na svobodu projevu zaručeného čl. 10 odst. 1 Úmluvy. Není rovněž zpochybněno, že tento zásah byl stanoven zákonem a že sledoval legitimní cíl, jmenovitě ochranu pověsti nebo práv jiných osob ve smyslu čl. 10 odst. 2 Úmluvy. Předmětem sporu v projednávané věci je, zda byl zásah „nezbytný v demokratické společnosti“.
27. Tvrzení účastníků řízení
28. Vláda tvrdí, že španělské soudy náležitě zohlednily judikaturu Soudu v této oblasti (...). Trvá na tom, že jednání, z kterého byli stěžovatelé obviněni, podněcovalo k nenávisti, jelikož vedlo k násilnému konání. V tomto ohledu se odvolává na protesty proti obviněním obou žalobců, které se údajně odehrály v Barceloně a v Madridu ke konci září 2007.
29. Stěžovatelé tvrdí, že jejich odsouzení nebylo ani přiměřené vzhledem k sledovanému legitimnímu cíli, ani „nezbytné v demokratické společnosti“. Výše zmíněné jednání nebylo namířeno proti konkrétním rasám, přesvědčením či životním postojům. Stěžovatelé rovněž poukazují na to, že použití symbolů v kontextu politického jednání bylo považováno za zahrnuté do svobody projevu již ve věci Fábér proti Maďarsku (č. 40721/08, rozsudek ze dne 24. 7. 2012); Murat Vural proti Turecku (č. 9540/07, rozsudek ze dne 21. 10. 2014); a konkrétněji, ve věci Křesťanská a demokratická lidová strana proti Moldavsku (č. 2) (č. 25196/04, rozsudek ze dne 2. 2. 2010 – věc, ve které došlo k spálení portrétů politických představitelů a státních vlajek).
30. Mezinárodní organizace „Článek 19“, třetí strana intervenující v projednávané věci, se domnívá, že zákaz urážky hlavy státu, zejména [vynucován] nástroji trestního práva, „obrací základní zásadu“, že v demokratickém politickém systému vláda podléhá kontrole občanů. Organizace uvedla, že trestní odsouzení uložené ve věcech týkajících se politického projevu je zřídka přiměřené. Domnívá se, že existuje významný rozdíl mezi „urážkou“ a „nenávistným projevem“ [hate speech]. V tomto ohledu uvádí, že cílem zákazu nenávistných projevů je šířit rovnost a chránit jednotlivce před diskriminací a násilím, a že se nesmí zaměřovat jen na projevy, které uráží či šokují nebo provokují.
31. Hodnocení Soudu
32. a) Obecné zásady
33. Soud připomíná základní zásady, které vycházejí z jeho judikatury k čl. 10 Úmluvy.
34. Svoboda projevu představuje jeden ze základních pilířů demokratické společnosti, jednu ze základních podmínek jejího pokroku a rozvoje každého jednotlivce. S výhradou odstavce 2 čl. 10 Úmluvy se vztahuje nejen na „informace“ a „myšlenky“, které jsou příznivě přijímané či považované za neškodné či bezvýznamné, ale i na ty, které uráží, šokují nebo provokují [neboť] takové jsou požadavky pluralismu, tolerance a otevřenosti, bez nichž nemůže žádná „demokratická společnost“ existovat (Handyside proti Spojenému království, rozsudek ze dne 7. 12. 1976, č. 5493/72, § 49; a Lindon, Otchakovsky-Laurens a July proti Francii, rozsudek velkého senátu, č. 21279/02 a 36448/02, § 45). Jak je uvedeno v čl. 10 Úmluvy, svoboda projevu podléhá výjimkám, které však vyžadují úzkou interpretaci a potřeba omezit ji musí být přesvědčivě odůvodněná.
35. Přídavné jméno „nezbytné“ ve smyslu čl. 10 odst. 2 Úmluvy znamená „naléhavou společenskou

potřebu“. Smluvní státy mají při posuzování existence takové potřeby jistý prostor k uvážení, který nicméně podléhá evropské kontrole, a to jak zákonů, tak rozhodnutí, byť vydaných nezávislými soudy. Soud má tedy pravomoc posledního slova v rozhodnutí, zda „omezení“ je slučitelné se svobodou projevu chráněnou čl. 10.

36. Článek 10 odst. 2 Úmluvy ponechává jen malý prostor pro omezení svobody projevu v oblasti politického diskurzu a debaty (...). Kromě toho hranice přijatelné kritiky jsou širší u politiků než u soukromých osob: na rozdíl od [soukromých osob] se politik nevyhnutelně a vědomě podrobuje důkladné kontrole každého svého slova a činu ze strany novinářů i ze strany široké veřejnosti, a v důsledku toho musí prokázat vyšší míru tolerance (Lingens proti Rakousku, č. 9815/82, rozsudek ze dne 8. 7. 1986, § 42; Vides Aizardzibas Klubs proti Lotyšsku, č. 57829/00, rozsudek ze dne 27. 5. 2004; a Lopes Gomes da Silva proti Rusku a Portugalsku, č. 37698/97, § 30, ESLP 2000-X). Zatímco má nárok na ochranu své pověsti i mimo svého soukromého života, nezbytnost této ochrany musí být poměřována proti zájmu svobodné diskuse o politických otázkách a výjimky ze svobody projevu musí být vykládány restriktivně (srov. Pakdemirli proti Turecku, č. 35839/97, § 45, rozsudek ze dne 22. 2. 2005; a Artun a Guvener proti Turecku, č. 75510/01, § 26, rozsudek ze dne 26. 2. 2007).
37. Nicméně nelze říci, že svoboda projevu v oblasti politické kritiky je neomezená. Soud připomíná, že tolerance a respektování důstojnosti všech lidí jsou základem demokratické a pluralitní společnosti. Z toho vyplývá, že v demokratických společnostech může být v zásadě považováno za nezbytné sankcionovat, nebo dokonce zabránit všem formám projevu, které propagují, povzbuzují nebo ospravedlňují nenávist založenou na nesnášenlivosti (včetně náboženské nesnášenlivosti) tak, aby bylo zajištěno, že uložené „formální požadavky“, „podmínky“, „omezení“ nebo „sankce“ jsou přiměřené sledovanému legitimnímu cíli (k nenávistnému projevu a odůvodňování násilí srov. Sürek proti Turecku (č. 1) č. 26682/95, rozsudek velkého senátu ze dne 8. 7. 1999, 4. 12. 2003, § 62; a konkrétněji Gunduz proti Turecku, č. 35071/97, rozsudek ze dne 4. 12. 2003, § 40, ESLP 2003-XI). Zatímco je zcela legitimní, aby vnitrostátní autority byly chráněny příslušnými orgány, které garantují veřejný pořádek, dominantní postavení, v němž se tyto autority nacházejí, pověřuje orgány, aby užívaly nástrojů trestního řízení zdrženlivě (Jiménez Losantos proti Španělsku, č. 53421/10, § 51, rozsudek ze dne 14. 6. 2016).
38. Za účelem určení, zda byl zásah veřejného orgánu do práva na svobodu projevu „nezbytný v demokratické společnosti“, Soud zdůraznil, že uložení trestu odnětí svobody pro trestný čin spáchaný v politické diskusi je slučitelné se svobodou projevu pouze za výjimečných okolností a že základním prvkem, který je třeba vzít v úvahu, je skutečnost, zda projev podněcuje k násilí nebo představuje nenávistní projev (Gerger proti Turecku, č. 24919/94, § 50, rozsudek velkého senátu ze dne 8. 7. 1999; Sürek (č. 1), § 62; a Otegi Mondragon, č. 2034/07, rozsudek ze dne 15. 3. 2011, § 54).
39. V případě urážky hlavy státu již Soud uvedl, že zvýšená ochrana v podobě zvláštního trestního předpisu není v zásadě v souladu s duchem a smyslem Úmluvy (Colombani a další proti Francii, č. 51279/99, rozsudek ze dne 25. 6. 2002, § 66-69, ECHR 2002-V; Pakdemirli proti Turecku, č. 35839/97, rozsudek ze dne 22. 2. 2005, § 51-52; Artun a Guvener proti Turecku, č. 75510/01, rozsudek ze dne 26. 6. 2007, § 31; a Otegi Mondragon proti Španělsku, viz výše, § 55-56, ECHR 2011). Zájem ochránit pověst hlavy státu nemůže odůvodnit udělení zvláštního privilegia nebo ochrany tváře v tvář právu na informace a vyjádření názoru (Otegi Mondragon, viz výše § 55).
40. b) Použití výše uvedených zásad v projednávaném případě
41. Soud prvně poznamenává, že jednání, kterého se dopustili stěžovatelé, spadá obecně spíše do rámce politické než osobní kritiky instituce monarchie, konkrétně Španělského království. Tento závěr plyne jasně z přezkumu kontextu, v němž k jednání došlo. Jednalo se o institucionální návštěvu krále Španělska v Gironě, která byla následována anti-monarchistickou demonstrací za nezávislost, která měla za motto „300let Bourbonů, 100 let

boje proti terorismu. Španělská okupace“. V důsledku této demonstrace se na náměstí ve městě konalo shromáždění. Stěžovatelé se postavili doprostřed náměstí, kde se pak dopustili jednání, které vedlo k jejich odsouzení za trestné činy. Toto kontroverzní představení bylo součástí debaty o otázkách veřejného zájmu, konkrétně nezávislosti Katalánska, monarchistického zřízení státu a kritiky krále Španělska jako symbolu španělského národa. Všechny tyto skutečnosti umožňují dospět k závěru, že to nebyl osobní útok namířený proti španělskému králi, s cílem pohrdat jeho osobou, ale kritika toho, co král představuje jako vůdce a symbol státního aparátu.

42. Soud dále poznamenává, že rozsudek [španělského] Ústavního soudu zpochybnil způsob, jakým stěžovatelé vyjádřili tuto politickou kritiku, zejména skutečnost, že se uchýlili k užití ohně, že použili fotografii velkých rozměrů a umístili ji vzhůru nohama. Právě tato forma projevu podle Ústavního soudu přesahuje hranice svobody projevu, jelikož spadá pod koncept nenávislného projevu nebo projevu, který podněcuje k užití násilí.
43. Pokud jde o tyto tři prvky, Soud poznamenává, že jde o symbolické prvky, které mají jasný a zřejmý vztah ke konkrétní politické kritice vyjádřené stěžovateli, týkající se španělského státu a jeho monarchické podoby: podobizna španělského krále je symbolem krále jako hlavy státu, jak dosvědčuje i skutečnost, že je reprodukována na mincích, známkách, nebo umístěná v reprezentativních místech veřejných institucí; použití ohně a umístění fotografie vzhůru nohama vyjadřují radikální odmítnutí nebo zavržení, přičemž oboje je použito jako manifestace politické či jiné kritiky [ve vztahu k spálení portrétu hlavy státu srov. věc Křesťanská a demokratická lidová strana (č. 2), cit. výše], velikost fotografie měla, zdá se, zajistit viditelnost jednání, které se uskutečnilo na veřejném náměstí. Za okolností projednávaného případu Soud konstatuje, že jednání přičítané stěžovatelům bylo součástí jednoho z těch provokativních projevů, které se stále častěji používají k přitáhnutí pozornosti médií, a které podle jeho mínění nepřekračují určitou míru přehánění nebo provokace povolené pro šíření kritické zprávy, pokud jde o svobodu projevu (Mamere proti Francii, č. 12697/03, rozsudek ze dne 7. 11. 2006, § 25, EÚLP 2006-XIII).
44. Soud rovněž zastává názor, že nelze mít za to, že úmyslem stěžovatelů bylo podněcovat k páchání násilných činů proti osobě krále, a to i přesto, že jednání mělo za následek spálení podobizny představitele státu [srov. mutatis mutandis, Křesťanská a demokratická lidová strana (č. 2), citované výše, § 27]. Poznamenává, že takové jednání musí být interpretováno jako symbolické vyjádření nespokojenosti a protestu. Jednání stěžovatelů v projednávané věci, ačkoli vedlo ke spálení obrazu, je formou vyjádření názoru v kontextu debaty o otázce veřejného zájmu, a to konkrétně: institutu monarchie. Soud v této souvislosti připomíná, že svoboda projevu je použitelná nejen na „informace“ nebo „myšlenky“, které jsou příznivě přijaté nebo považované za neškodné nebo lhostejné, ale i na takové, které uráží, šokují nebo provokují: takový je totiž význam pluralismu, tolerance a otevřenosti mysli, bez nichž neexistuje žádná „demokratická společnost“ (srov. bod 27 výše).
45. Soud tedy není přesvědčen, že v projednávaném případě může být obecně výše uvedené jednání rozumně považováno za podněcování k nenávisti nebo násilí. Má za to, že ze skutkových zjištění ani kontextu, v jakém se jednání stěžovatelů uskutečnilo, nelze podněcování k násilí vyvodit, ani jej nelze prokázat na základě důsledků jednání, které, podle skutečností označených soudcem za prokázané, nebylo doprovázené násilným chováním nebo narušením veřejného pořádku. Události, které se odehrály o několik dnů později v návaznosti na protesty proti obžalobě stěžovatelů, na které odkazuje vláda, tento závěr nijak nemění.
46. Pokud jde o nenávislný projev jako odůvodnění trestného odsouzení, Soud připomíná, že zatímco ve své judikatuře dovedl zásadní a podstatnou povahu svobody projevu v demokratické společnosti, definoval také její limity. Mimo jiné konstatoval, že projevy neslučitelné s hodnotami vyhlášenými a garantovanými Úmluvou jsou, v souladu s čl. 17, vyloučené zpod ochrany čl. 10. Soud se musel vypořádat s případy, kdy inkriminované výroky popíraly holocaust, ospravedlňovaly pronacistickou politiku nebo spájely všechny muslimy s

vážným zločinem terorismu (Lehideux a Isorni proti Francii, č. 24662/94, rozsudek velkého senátu ze dne 23. 9. 1998, § 47 a 53, Sbírka rozsudků a rozhodnutí 1998-VII; W. P. a další proti Polsku, č. 42264/98, rozhodnutí ze dne 2. 9. 2004, ESLP 2004-VII; Norwood proti Spojenému království, č. 23131/03, rozhodnutí ze dne 16. 11. 2004, ESLP 2004-XI; a Witzsch proti Německu, č. 7485/03, rozhodnutí ze dne 13. 12. 2005). Ochrana čl. 10 Úmluvy je omezena, pokud ne zcela vyloučena, ve vztahu k nenávisnému projevu, pojmu, který lze vnímat tak, že zahrnuje všechny formy projevu, které šíří, podněcují, propagují nebo ospravedlňují rasovou nenávist, xenofobii, antisemitismus nebo jiné formy nenávisti založené na nesnášenlivosti (výše uvedený rozsudek Gündüz, § 22) a které musí být prozkoumány ve vztahu ke kontextu (Perinçek proti Švýcarsku, č. 27510/08, rozsudek velkého senátu ze dne 15. 10. 2015, § 204-208, ESLP 2015). Zahnutí jednání, které stejně jako v projednávané věci stěžovatelů je symbolickým projevem odmítnutí a politické kritiky instituce, mezi nenávisné projevy, a z toho plynoucí vyloučení takového jednání z ochrany poskytnuté svobodou projevu, by znamenalo příliš široký výklad výjimky povolené judikaturou Soudu, a bylo na újmu pluralitě, toleranci a otevřenosti, bez které by neexistovala žádná „demokratická společnost“.

47. Závěrem se Soud domnívá, že jednání není možné posuzovat jako součást projevu nenávisti, a tedy předběžnou námitku vlády ohledně čl. 117 Úmluvy nezbyvá než zamítnout (srov., mutatis mutandis, Féret proti Belgii, č. 15615/07, rozsudek ze dne 16. 7. 2009, § 82). Pokud jde o trestní sankci uloženou stěžovatelům, (...) Soud se domnívá, že za okolností projednávaného případu a s ohledem na jeho předchozí judikaturu (srov. bod 34 výše), trest odnětí svobody uložený za trestný čin spáchaný v souvislosti s politickou diskusí představuje zásah do svobody projevu, který není přiměřený sledovanému legitimnímu cíli nebo nezbytný v demokratické společnosti. Proto došlo k porušení čl. 10 Úmluvy.

(...)

VÝROK

Za těchto okolností Soud jednomyslně

1. Rozhoduje o spojení stížností;
2. Odmítá námitku vlády na základě čl. 17 Úmluvy;
3. Prohlašuje stížnosti za přijatelné;
4. Rozhoduje, že došlo k porušení čl. 10 Úmluvy;
5. Rozhoduje, že není potřeba zkoumat stížnost podle čl. 9;
6. Rozhoduje, že zjištěné porušení samo o sobě poskytuje dostatečné spravedlivé zadostiučinění pro nemajetkovou újmu, kterou utrpěli stěžovatelé.
7. Rozhoduje, že
8. a) žalovaný stát má zaplatit stěžovatelům ve lhůtě do tří měsíců ode dne, kdy rozsudek nadobude právní moci podle čl. 44 odst. 2 Úmluvy, tyto částky:

(i) 2 700 eur každému stěžovateli a dále případnou částku daně, kterou může být stěžovatel povinen zaplatit, jako náhradu nákladů řízení;

(ii) 9 000 eur společně stěžovatelům, a dále případnou částku daně, kterou může být stěžovatel povinen zaplatit, jako náhradu nákladů řízení;

1. b) od uplynutí výše uvedené lhůty až do zaplacení bude stanovená částka navyšována o prostý úrok se sazbou rovnající se mezní zápůjční sazbě Evropské centrální banky platné v tomto období, zvýšené o tři procentní body;
2. Odmítá stížnost na spravedlivé zadostiučinění ve zbývajících částech.

(Zpracovala Katarína Šipulová, MSt., PhD.)

1) KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1074.